

FASE 1: VIDENSINDSAMLING

HVAD GØR DE I IND- OG UDLAND?

For at kunne skabe så godt et projekt som muligt i Vordingborg Kommune, vil vi lade os inspirere af og udveksle erfaringer med projekter, der minder om Kulturarvskommuneprojektet i Vordingborg. Det handler om at indhente viden, så vi kan tage beslutninger på det bedst mulige grundlag. Nedenfor beskriver vi derfor fire relevante projekter. Projekterne handler på hver sin måde om udvikling af købstæder eller landsbyer med udgangspunkt i kulturarven.

MULIGHEDERNES LAND:

Mulighedernes Land er et partnerskab mellem Realdania og Lolland Kommune, Thisted Kommune og Bornholms Regionskommune. Sammen med Realdania udvælger og realiserer kommunerne i perioden 2007-2012 en række konkrete demonstrations-projekter i dialog med borgerne. Disse projekter skal demonstrere nye veje til udvikling i landdistrikter og landsbyer.

Inden for projektet er der formuleret syv kategorier, som skal belyses i projektperioden:

1. Øget bosætning gennem turisme - hvordan øger man bosætningen ved at vise Lolland frem fra sin bedste side?
2. Skønnere landsbyer - hvordan bliver landsbyerne bedre og mere indbydende at bo og bosætte sig i?
3. Herregårde i udvikling - hvordan kan Lollands herregårde udvikles til fordel for Lolland
4. Øget adgang mellem naturen og mellem landsbyerne - hvordan får landsbyerne bedre adgang til naturen og hinanden?
5. Landsbyen i børnehøjde - hvordan skaber man gode rammer for børnefamilier i Lollands landsbyer?
6. Nye fællesskaber - hvordan kan fællesskaber gøre landsbyerne mere attraktive?
7. Energiens Lolland - hvordan kan Lollands position på energiområdet være med til at gøre landsbyerne mere attraktive?

NI SMÅ LANDSBYER:

Ni små landsbyer blev sat på danmarkskortet i et forsøg, der skulle medvirke til at gøre landsbyerne mere attraktive at bo, leve og arbejde i. Projektet var støttet af By- og Boligministeriet og fandt sted i perioden 1998-2000. Borgere og kommunale embedsmænd samarbejdede om at udvikle et antal projekter, der rettede sig mod forbedring af det fysiske miljø. Borgerinddragelse indgik som et centralt element i alle ni landsbyer.

De ni landsbyer er Rakkeby / Gjøl / Balling / Hammershøj / Grønbjerg / Herslev / Vester Skerninge / Torup

10 GODE HISTORIER:

Vejle Kommune har igangsat en række projekter i lokalsamfundene. Projekternes formål er at bidrage til og bakke op om den lokale udvikling i samarbejde med det enkelte lokalsamfund. Et af projekterne er en samling af 10 gode historier. I 10 små film om kommunens lokalsamfund fortæller borgerne fra forskellige vinkler om værdien af at bo lige netop dér, hvor filmen er lavet. Filmene er lavet med borgeres egne ord, idéer og billeder.

De 10 gode historier foregår i Vonge Kollemorten / Vejle Vesteregn / Gadbjerg / Thyregod / Engum / Randbøldal / Farre / Grønbjerg / Smidstrup-Skærup / Højen

FASE 1: VIDENSINDSAMLING

SHRINKING CITIES / SKRUMPENDE BYER:

Den nationale tyske kulturstiftelse Kulturstiftung des Bundes og kunst- og arkitekturskolen Bauhaus Dessau har i perioden 2002-2008 arbejdet med projektet Shrinking Cities / Skrumpende Byer. Projektet viser, at de skrumpende byer findes overalt i verden – et forhold, som udfordrer en kultur med fokus på vækst. I projektet har arkitekter, videnskabsfolk og kunstnere undersøgt udviklingen i såvel store som små byer og landsbyer, og er kommet med nye og overraskende forslag til, hvordan den negative udvikling kan vendes til noget positivt.

OPLEVELSESØKONOMI

Vordingborg Kommune er rig på oplevelser og attraktioner. Nogle er velkendte, også internationalt, andre kræver lokalt kendskab. I Kulturarvskommuneprojekter vil vi bl.a. sætte fokus på, hvordan de mange attraktioner kan indgå i den kommunale planlægning som et aktiv, der bidrager til en positiv udvikling af købstæder og landsbyer. Både når det gælder turisme og med henblik på bosætning. Oplevelsesøkonomi er i den forbindelse et centralt begreb. Oplevelsesøkonomi handler groft sagt om salg af oplevelser, som fx når man ved hjælp af kulturarven tiltrækker mennesker eller ressourcer til et område, og på den måde skaber ny udvikling.

Oplevelsesøkonomi handler om værdi på to niveauer. Dels den hårde, der kan aflæses på bundlinjen. Dels den immaterielle, der er grundlag for oplevelsen. Fx rummer de danske herregårde store immaterielle værdi, herunder kulturhistoriske, arkitektoniske og identitetsmæssige værdi. Den immaterielle værdi kan i oplevelsesøkonomiens logik potentielt set omsættes til hårde værdi. En stor del af den danske kulturarv står netop over for denne udfordring: Hvordan omstiller man sig fra industrisamfundets produktion til fremtiden produktion med fokus på oplevelser.

Nedenfor skitserer vi en række temaer, som er relevante for udviklingen af en oplevelsesøkonomi i forbindelse med Kulturarvskommuneprojektet i Vordingborg.

NATUR- OG KULTURLANDSKABET:

Vordingborg Kommunes kulturhistoriske og landskabelige værdier rummer et stort potentiale som grundlag for udviklingen af oplevelsesøkonomien i kommunen. Det handler ikke mindst om at identificere disse værdier og anskue dem som en ressource for udviklingen, særligt mht. mindre kendte værdier i landskabet, købstæderne eller landsbyerne.

Natur- og kulturlandskabet giver oplevelser og en følelse af identitet. For at kunne udnytte disse værdier er det vigtigt at etablere netværkssamarbejder i de enkelte områder på tværs af interessentgrupper. Desuden bør man fokusere på, hvordan man får bevaring og benyttelse af natur- og kulturlandskabet til at gå op i en højere enhed.

VELVÆRE:

Der er allerede i dag stor efterspørgsel på oplevelser med fokus på velvære og livskvalitet. Mange såvel turister som bosættere ønsker at koble af, være sammen med venner og familie og nyde 'det gode liv'. Attraktionerne kan dække over alt fra kvalitetsovernatning, spa og kropsbehandling med fokus på sundhed til kulinariske oplevelser, kunst og vederkvægende natur. At opleve et sted, hvor man lever et godt, enkelt og sundt liv, hvad enten det er for få dage eller hele livet.

FASE 1: VIDENSINDSAMLING

HELHEDSOPLEVELSER:

Der er stigende efterspørgsel på helhedsoplevelser, hvor kulturhistorie og tilbud inden for overnatning, bespisning, underholdning mv. smelter sammen. Fremover vil vi se en stigende efterspørgsel på oplevelser, der er lidt ud over det sædvanlige. Tematurisme handler om, at tilbyde turisten et univers af oplevelser, der samlet set tegner et tema som fx middelalderen, kunst, aktiv ferie eller bæredygtighed. Tematuristen ønsker ofte at deltage aktivt i oplevelserne og går gerne efter den 'autentiske' oplevelse i mødet med det lokale og særegne.

AKTIV FERIE:

Flere og flere mennesker ønsker at køble af fra et stillesiddende arbejdsliv ved at være fysisk aktive. Landskabet i Vordingborg Kommune rummer mange muligheder og potentialer for kropslig udfoldelse, enten som turist eller som en del af den fastboendes hverdag: Sejlads på havet, løbe-, gå- og cykelture eller golf i landskabet eller mere krævende aktiviteter som windsurfing, kitesurfing, dykning eller træklatring.

ØKOTURISME:

Handler om at sætte tilbyde oplevelser og attraktioner med fokus på bæredygtighed og velvære. Hvor sundheden, bevægelse og socialt samvær er centrale temaer. Økoturismen har et stort potentiale for at tiltrække såvel danske som internationale gæster, ikke mindst familier med børn.

FASE 1: VIDENSINDSAMLING

3 UDVALGTE NEDSLAGSPUNKTER

De tre kulturmiljøer vurderes og betragtes ved hjælp af kategoriserende parametre:

social ressource

landskab

bygninger

bystruktur

landmark

turisme

KVALITETER

OPLAGTE INDSATSOMRÅDER

udnyttede potentialer

EFFEKTER

LUNDBY – UDLEVELSE af kulturarv

bearbejdning af gaderum

tilflytning

BORRE/ØSTMØN – OMRÅDE som kulturarv

adgang til landskabet

øget turisme

VORDINGBORG BY – MONUMENTAL kulturarv

bearbejdning af torv

øget turisme og tilflytning

FASE 1: VIDENSINDSAMLING

NEDSLAGSPUNKT: LUNDBY / I DAG

I Lundby er kulturarven bemærkelsesværdigt tilstedeværende i form af et stort borgerengagement. Lokale kræfter skaber rammerne om en bred vifte af oplevelser, der iscenesætter historien, særligt med fokus på Svend Gønge og den betydning, han har haft på egnen.

I Lundby er der mange fine bygninger som fx amerikanerhusene, der er beliggende langs hovedgaden. Lundby Gods er opført i nyklassicistisk stil i perioden 1784-1810. Ejendommen var ejet af Gøngehøvdingen 1661-1672 og er fredet. I Lundby bygger man også gerne nyt. Nye udstykninger kommer til i byens udkant på traditionel vis.

FASE 1: VIDENSINDSAMLING

NEDSLAGSPUNKT: LUNDBY / I MORGEN

Kan nye bebyggelser placeres i bedre sammenhæng med landskabet? Og kan man åbne op til det landskab, som ligger lige udenfor, men ikke er tilgængeligt?

Lundby har en fin hovedgade, med kønne bygninger og forhaver. Kan man forestille sig, at de kunne komme bedre til deres ret og byen fremstå pænere, hvis den blev forskønnet og knyttet tættere til medborgerhuset og stationen?

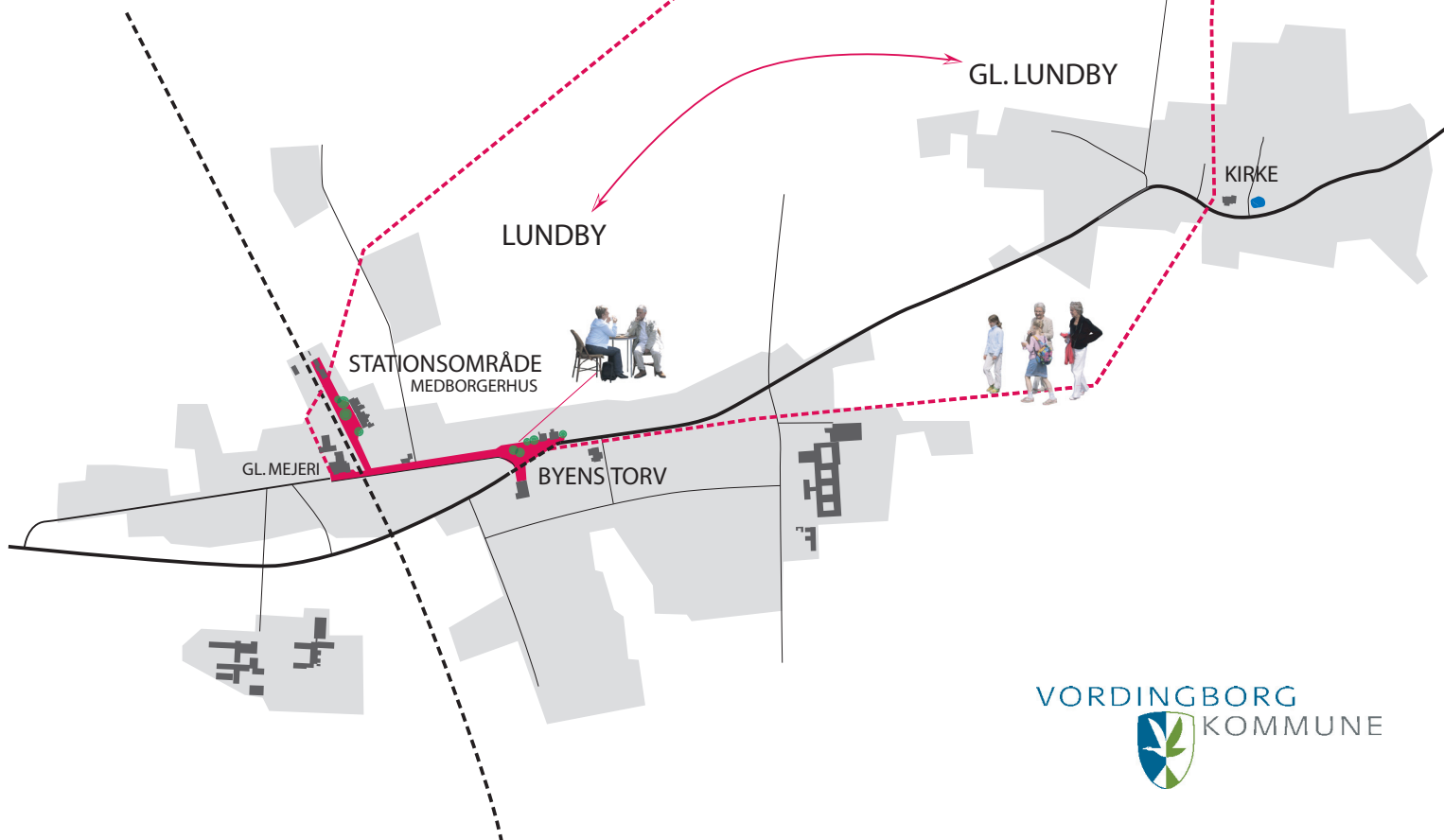
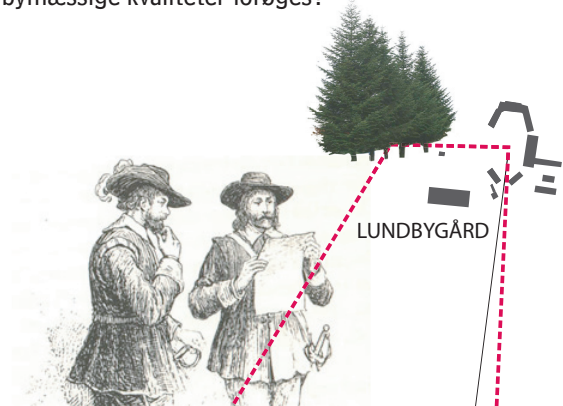
Kan man forestille sig, at tilgængeligheden til landskabet kan forøges og sætte kulturarven yderligere i scene? Kan det ske samtidig med, at den naturmæssige værdi og Lundbys bymæssige kvaliteter forøges?

"Sagnet os fortælle vil, her Svend Gønge hen holdt til,
Lundby dengang var Gøngernes lejr..."

"Tiden hurtig far' af sted, vi i Lundby følger med,
helt moderne vor by sikkert bli'r,
vi har vandværk, teglværk, Coma, pizza, skole og station.
Kun på møllen der stenene nu tier..."

fra *Lundbysangen*

Tekst og Melodi: Johnnie Christensen

FASE 1: VIDENSINDSAMLING

NEDSLAGSPUNKT: BORRE/ØSTMØN / I DAG

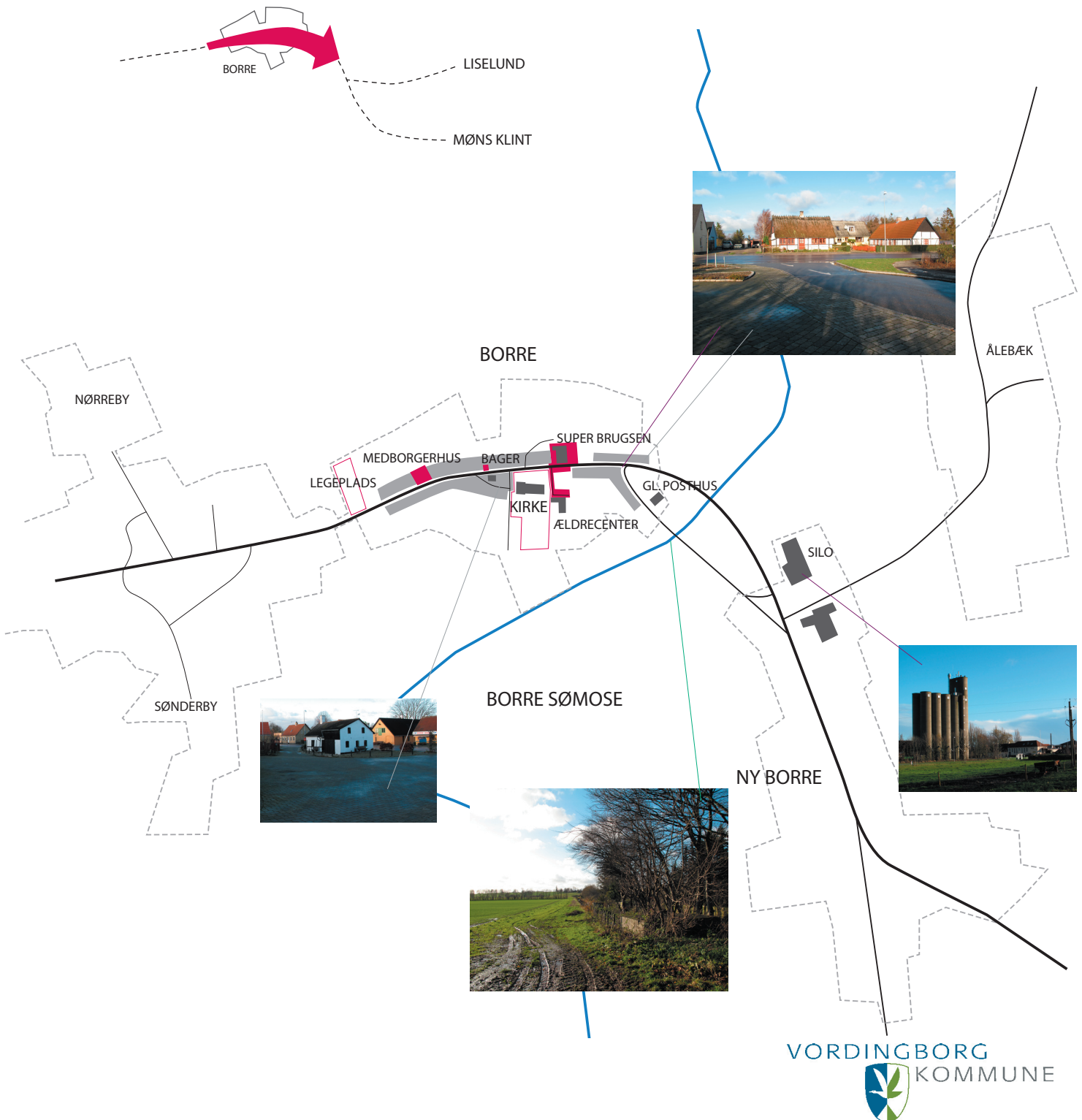
Borre ligger som en ø i Sømosen og refererer tilbage til sin tidligere position som middelalderkøbstad, der kunne betjenes med søfart. I dag er landskabet et drænet landbrugsland med kanaler og læhegn.

I Borre ligger husene langs hovedvejen. Der er en del fraflytning, og flere huse står tomme. I ly af kirken ligger en fin lille bebyggelse med ældreboliger.

Hovedgaden er forskønnet, og særligt kirken og rytterhuset står flot indrammet. Der er fine spor fra byens tidligere storhed som købstad, men i dag kører de fleste igennem på vejen til Møns Klint og Liselund.

FASE 1: VIDENSINDSAMLING

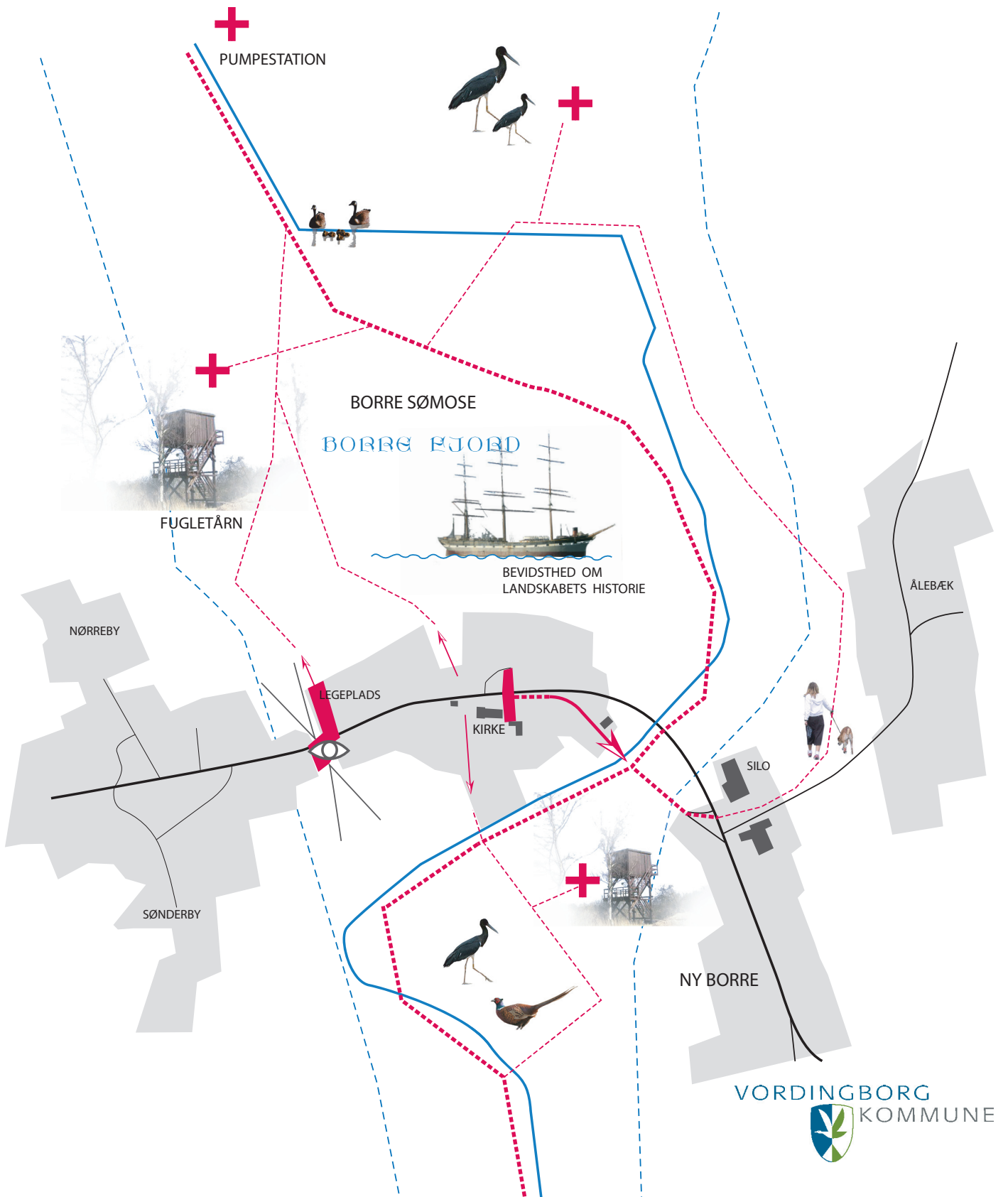
NEDSLAGSPUNKT: BORRE/ØSTMØN / I MORGEN

Fortællingen om Borres fortid som fjordby ligger i landskabet, der rummer helt egne kvaliteter med kanaler og grøfter. Tænk om man kunne færdes langs disse? Og tænk om man kunne stoppe i gennemkørslen og opleve de flotte kig ud over Sømosen - samtidig med at der er mulighed for aktiviteter med respekt for det særlige landskab?

Kan man forestille sig, at en bedre tilknytning til landskabet skaber flere kvaliteter, som får folk til at flytte til Borre - og at flere huse blev nænsomt renoveret som det Gamle Posthus? Kan man skabe et grundlag for udbud af lokale produkter, der kan stimulere det rekreative og oplevelsesorienterede med fokus på velvære?

FASE 1: VIDENSINDSAMLING

NEDSLAGSPUNKT: VORDINGBORG BY / I DAG

Valdemar Atterdag sætter den dag i dag sine tydelige spor i Vordingborg By. Byen henter en stor del af sin identitet i den gamle slotsborg og den imponerende slotsbanke. Også Kirketorvet og de fine bynære landskaber er med til at iscenesætte Vordingborgs betydelige kulturarv.

Godslandskaberne omkring Vordingborg er kendte og sætter Vordingborgs historie i relief.

FASE 1: VIDENSINDSAMLING

NEDSLAGSPUNKT: VORDINGBORG BY / I MØRGEN

Kulturarven i Vordingborg indgår på pragmatisk og usentimental vis i byens stadige udvikling som center på Sydsjælland. Måske kan byen vinde ved at lade den poesi, der ligger tilgængelig, komme frem? Kan Slotstorvet blive det fornemme rum, der præsenterer byen og borgen i dét samspil, som altid har været der?

Poesien blomstrer på gader og torve. Kan man forestille sig, at der kommer nye vinkler på Vordingborgs landskabelige værdier - det helbredende landskab på Oringe, de gamle lægeplanter i botanisk have?

Kan den store fortid samle byen i en fælles forståelse - bundet sammen af rekreative stiforbindelser, der inviterer til fysisk aktivitet og tilbyder helt særlige naturoplevelser?

